Analize și opinii

Cum a fost furată o țară cât un continent ?

Acum 11 seconds 1 Vizualizari 18 Timp de citire

Schema după care a fost delapidată Rusia în anii ’90.

Mai jos veți găsi un fragment din cartea lui Alex Krainer «The Grand Deception» («Marea înșelare»). Cartea este de facto interzisă pe rețele online de tip Amazon.

L-am mai recomandat anterior pe Alex, un analist geopolitic croat, fost manager de fonduri de investiții. Un om informat și decent, Alex este, în opinia mea, unul dintre cei mai rafinați analiști accesibili publicului larg. Cartea din care am preluat pasajele de mai jos se dorește un răspuns la propaganda rusofobă din occident declanșată tocmai de oligarhiile financiare din mâinile cărora „statul profund” rus a încercat să-și salveze țara.

Un singur lucru uită să-l precizeze Krainer, legătura invizibilă dintre persoanele implicate: de la „reformatorii” din guvern – Chubais, Ivalinsky & Co, la consultanții veniți din SUA – Larry Summers, Jeffrey Sachs și toată „Harvard Connection”, până la beneficiarii privatizărilor/jafului – Hodorkovski & Co și destinatarii finali.

În urma acestei „reforme”, între 1988 și anul 2000, practic toată avuția națională a Rusiei a ajuns în mâna unui grup de oligarhi, vârfuri de lance ale oligarhiei financiare internaționale. De exemplu, Hodorkovski a

economică ridicată, iar impactul a fost comparat cu o „catastrofă istorică”, depășind pierderile Rusiei din Primul Război Mondial. De la 2000 încoace, speranța de viață a crescut (până la 73 de ani în 2020).

Citiți cu atenție! Gândiți-vă că s-ar putea să fiți trimiși ca agenți recuperatori pentru oligarhii de mai jos. Cum să rămână ei fără un continent pe care puseseră mâna?! Mă scuzați, useriștii vor lupta pentru drepturile omului, că și oligarhul tot om e și el. Nu-i așa? Davai suda!

(Traducere generată automat)

Rusia decide să treacă de la comunism la capitalism

„I-am spus lui Ciubais: ‘Creați condițiile pentru o revoluție’. Ciubais a spus: ‘Ești prea sensibil. Nu trebuie să ne gândim la oameni. Chiar dacă 30 de milioane mor, se vor naște alții noi. Treizeci de milioane nu și-au găsit locul pe piață’” – Vladimir Polevanov, Președintele Comisiei pentru Proprietatea Statului

Începând cu sfârșitul anilor 1970 și continuând în anii 1980, Uniunea Sovietică a trecut printr-o criză economică și politică în creștere. Până în 1985, când Mihail Gorbaciov a venit la putere, exista o presiune tot mai mare pentru reformarea sistemului și eliberarea economiei de sub controlul statului. Cu toate acestea, abordarea graduală și fragmentară a lui Gorbaciov nu a produs rezultatele sperate.

Era necesară o abordare mai radicală, iar spre sfârșitul anilor 1980, un lider naționalist fervent, Boris Elțîn, a urcat în rândurile partidului comunist pentru a deveni principalul rival al lui Gorbaciov pentru puterea executivă. Elțîn avea o loialitate îndoielnică față de Partidul Comunist și nu ezita să deranjeze numeroasele interese înrădăcinate în sistemul sovietic. În vara anului 1990, el l-a îndemnat pe Gorbaciov să elaboreze un plan de „500 de zile” pentru a trece rapid sistemul URSS de proprietate publică și planificare centrală la o economie de piață capitalistă bazată pe proprietate privată și antreprenoriat. Pentru a formula un astfel de plan, Elțîn l-a propus pe economistul de 39 de ani Grigori Iavlinski, care a acceptat sarcina.

Planul propunea un set de politici economice neoliberale care includeau reducerea cheltuielilor guvernamentale, abolirea controalelor asupra prețurilor și legalizarea proprietății private. Pentru a întreprinde o astfel de tranziție radicală, URSS avea nevoie de un ajutor financiar substanțial din partea principalelor puteri occidentale. Cu toate acestea, numeroasele cereri ale lui Gorbaciov pentru un astfel de ajutor au fost constant refuzate, iar el și-a retras în cele din urmă sprijinul pentru planul lui Iavlinski. Planul a avut însă susținerea totală a lui Boris Elțîn. Împingerea sa pentru reforme radicale a câștigat avânt în iunie 1991, când a devenit președinte al parlamentului rus, și din nou după lovitura de stat și contracoup din august, când Gorbaciov a fost forțat să demisioneze din funcția de Secretar General al Partidului Comunist și să cedeze autoritatea politică lui Elțîn.

Cu Gorbaciov și vechea gardă eliminați, Elțîn nu a pierdut timpul și a împins reformele cu o viteză amețitoare. În noiembrie 1991, a asumat rolul de prim-ministru și a câștigat privilegiul de a implementa reformele prin

un economist de 36 de ani din Sankt Petersburg. Noul cabinet a lansat programul de tranziție în ianuarie 1992. Modificările au aruncat imediat Rusia într-o criză dramatică ce a persistat pe parcursul restului deceniului, devenind cea mai lungă depresiune economică a secolului al XX-lea și cel mai grav dezastru umanitar de la al Doilea Război Mondial. În acest mediu, un grup de oligarhi bine conectați și finanțatori străini au jefuit cea mai mare parte a bogăției considerabile a Rusiei.

Această tragedie nu a fost doar un experiment social pripit conceput de un grup de politicieni corupți și consilierii lor inepți. Tranziția Rusiei la capitalism a fost planificată și dirijată de anumite structuri de putere asociate cu guvernul SUA și executată prin diverse instituții politice și financiare occidentale conduse de Fondul Monetar Internațional (FMI), Banca Mondială, Banca Rezervei Federale din New York, Corporația Financiară Internațională și o serie de alte organizații neguvernamentale și instituții academice. Printre acestea din urmă, Universitatea Harvard a jucat un rol foarte proeminent, conferind proiectului prestigiul numelui său, precum și un grad important de legitimitate intelectuală.

Conexiunea Harvard

Când Gorbaciov l-a însărcinat pe Grigori Iavlinski să elaboreze planul de „500 de zile”, Iavlinski lucra deja la un astfel de plan cu un grup de profesori de la Universitatea Harvard, printre care Jeffrey Sachs, David Lipton și Graham Allison. Allison a fost decanul fondator al Școlii de Guvernare JFK, care din 1987 primea finanțare de la CIA pentru cercetări privind informațiile și politica. Prin această colaborare, Iavlinski a adoptat „terapia de șoc” pentru Rusia, în conformitate cu modelul de reforme economice dezvoltat de Jeffrey Sachs și David Lipton. Implicarea Harvardului în programul de tranziție al Rusiei nu s-a limitat la sprijin intelectual: o întreagă echipă de consultanți și operativi asociați cu universitatea a fost trimisă pentru a dirija și supraveghea implementarea reformelor rusești. Operațiunea Harvard la Moscova a fost condusă prin Institutul Harvard pentru Dezvoltare Internațională (HIID) și regizată de Andrei Schleifer, un profesor de economie de origine rusă, în vârstă de 35 de ani. Schleifer a fost numit în această poziție de prietenul și mentorul său, Lawrence Summers, pe atunci economist-șef la Banca Mondială și fost profesor la Harvard. Summers, la rândul său, era protejatul lui Robert Rubin, un alt absolvent al Harvard și secretar al trezoreriei sub președintele Bill Clinton. În 1993, Clinton l-a numit pe Summers subsecretar al trezoreriei pentru afaceri internaționale. Lucrând sub Rubin, Summers a fost omul cheie al administrației în politica față de Rusia.

Printre alți membri proeminenți ai echipei Harvard pentru Rusia se numărau Marshall Goldman, directorul Centrului de Cercetare Rusă al Harvard, care a vizitat frecvent Uniunea Sovietică timp de câteva decenii; Robert Hormats, fost secretar de stat adjunct și asociat la Goldman Sachs și Kissinger Associates; vicepreședintele SUA Al Gore și Jonathan Hay, un proaspăt absolvent al Facultății de Drept Harvard, care urma să fie numit pentru a gestiona operațiunile de zi cu zi ale HIID la Moscova. Agenția și-a stabilit în mod convenabil birourile la Moscova chiar în inima birocrației guvernamentale rusești, în clădirea Consiliului de Miniștri, permițând executivilor HIID să stabilească legături strânse cu miniștrii cheie, în special Gaidar și Ciubais. Pentru munca sa în cei patru ani din 1992 până în 1996, HIID a obținut 57,7 milioane de dolari de la

Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID), în mare parte fără licitație competitivă. De asemenea, a ajutat la distribuirea altor 300 de milioane de dolari din granturi USAID către alți contractori.

Conducerea sovietică sub secretarul-general Mihail Gorbaciov era conștientă de necesitatea reformării economiei URSS și a început să implementeze cu prudență reforme de piață, începând cu mijlocul anilor 1980. Cu toate acestea, pe măsură ce reformele graduale nu au reușit să readucă economia la creștere, până în 1991, Elțîn a decis să urmeze terapia de șoc prescrisă de Occident.

Guvernul său a lansat programul pe 2 ianuarie 1992 cu un atac pe două fronturi asupra controalelor prețurilor și cheltuielilor guvernamentale. Timp de decenii, Ministerul Sovietic al Planificării Centrale (Gosplan) stabilise prețurile pentru bunurile de consum și industriale. Încetarea bruscă a controalelor prețurilor pentru 90% din bunurile de consum și 80% din bunurile industriale a produs o creștere aproape imediată a prețurilor cu 500%. În decurs de un an, inflația a atins 2.500%. Până la începutul anului 1993, prețurile interne ale petrolului au crescut de 85 de ori, făcând costul combustibilului pentru transport și mașinile agricole prohibitiv. Producția alimentară s-a prăbușit, iar produsele rusești au dispărut aproape complet de pe piețele de consum. În același timp, piețele rusești au fost deschise larg concurenței nerestrictionate din importurile străine, erodând și mai mult producția internă. Guvernul a redus, de asemenea, cheltuielile sociale cu 40% în primul trimestru al anului 1992, incluzând reduceri drastice ale cheltuielilor pentru apărare, servicii sociale și pensii, care au fost înjumătățite la aproximativ 30 de dolari pe lună, lăsând pensionarii să se descurce cu 1 dolar pe zi. Chiar și așa, pensiile nu erau plătite regulat. Peste noapte, rușii obișnuiți au constatat că multe dintre necesitățile vieții erau inaccesibile, iar milioane dintre ei s-au confruntat cu foamea. Serviciile de sănătate s-au prăbușit, apărând o penurie acută de medicamente și echipamente medicale.

Pentru a contracara inflația, banca centrală a încetat să mai tipărească bani și a limitat creditul către firme, provocând o contracție severă a masei monetare, forțând economia rusă să funcționeze cu doar aproximativ 15% din moneda necesară pentru operare. Această criză de lichiditate a avut loc în același timp cu creșterea vertiginoasă a prețurilor bunurilor. Brusc, întreprinderile națiunii nu mai puteau să-și plătească lucrătorii și furnizorii. Datoriile pe care companiile le aveau între ele și către bănci au crescut cu 8.000% în prima jumătate a anului 1992, ducând la o contracție de 20% a producției industriale și o scădere de 18% a PIB-ului. Milioane de oameni nu au primit salarii timp de luni și chiar ani, în timp ce o mare parte a populației active a primit compensații în bunuri precum becuri, macaroane, jachete sau alte produse pe care trebuiau să le schimbe pe stradă pentru lucruri de care aveau nevoie.

Banca centrală a lovit și mai tare economia aflată în declin prin creșterea ratelor dobânzii percepute băncilor membre de la 2%, la sfârșitul anului 1991, la peste 80%, în aprilie 1992. De asemenea, a eliminat toate restricțiile asupra ratelor dobânzii pe care băncile le puteau percepe clienților lor. Acest lucru a făcut aproape imposibil pentru firmele rusești să-și finanțeze operațiunile sau să investească în modernizarea industriei. Ca rezultat, investițiile în afaceri au scăzut cu aproape 50% doar în 1992.

Cu economia într-o contracție dramatică, hiperinflația în plină desfășurare și întreprinderile țării confruntându-se cu o penurie severă de numerar, încasările fiscale ale guvernului s-au prăbușit. După cum a articulat

Veniamin Sokolov, șeful Camerei de Conturi a Rusiei, „Poți să ne legăm pe oamenii de afaceri, să-i închizi și să-i bați până aproape de inconștiență și tot nu vor plăti taxe, pentru că nu au – și repet – nu au

prin vânzarea de obligațiuni de trezorerie pe trei luni către investitori privați la rate ale dobânzii care au început de la 30%, dar au crescut rapid cu mult peste 100%. Acest lucru era inutil și spectaculos de irațional; resursele naturale ale Rusiei și monopolurile guvernamentale erau capabile să genereze suficiente venituri economice pentru a finanța confortabil operațiunile guvernamentale. Finanțarea pe termen scurt prin datorii avea sens doar ca un expedient pentru a extrage venituri masive din dobânzi din partea guvernului Rusiei: majoritatea obligațiunilor au fost cumpărate în mare parte de investitori privați locali cu bani împrumutați de la FMI. După cum a explicat Leonid Grigoriev, primul emisar al Rusiei la Banca Mondială, „Desigur, guvernul urma să returneze acești bani și de aceea randamentele pe hârtie pe 3 luni au ajuns până la 290%. … Nu avea nicio legătură cu piața și, prin urmare, astfel de randamente pot fi înțelese doar ca o plată, doar o metodă diferită”. Obligațiunile guvernamentale rusești sau „GKI-urile” au devenit atât de remunerative încât au atras o adevărată frenezie a investitorilor, nu doar în rândul oligarhilor bancari locali, ci și al Harvard Management Corporation și chiar al multor angajați ai HIID, FMI și altor agenții occidentale.

Privatizarea prin vouchere

Cu economia în dezordine, producția agricolă devastată, inflația scăpând de sub control și rușii obișnuiți luptându-se să supraviețuiască, scena era pregătită pentru a doua fază a terapiei de șoc: privatizarea rapidă a întreprinderilor de stat. Finanțată cu 325 de milioane de dolari din banii contribuabililor americani, schema de privatizare prin vouchere a fost aprobată în vara anului 1992, iar distribuția voucherelor a început pe 7 octombrie în același an.

Voucher de privatizare de zece mii de ruble.

Pentru a da programului de privatizare o aparență de corectitudine și transparență, aproximativ 150 de milioane de vouchere au fost distribuite tuturor rușilor. Dar transferul efectiv al proprietății a fost aparent mult mai puțin generos decât ceea ce a fost dezvăluit și promovat public. Anne Williamson, care a locuit în Rusia din 1987 ca reporter independent, a oferit o relatare detaliată a modului în care a fost implementată privatizarea prin vouchere:

„Ce a făcut GKI a fost să evalueze toate proprietățile statului la 150 de miliarde de ruble la prețurile din 1991 și să împartă această cifră la o populație de 150 de milioane, lăsând o cotă în valoare de 10.000 de ruble pentru fiecare individ, valoarea nominală a voucherului. Două treimi din totalul de 150 de miliarde au fost imediat excluse complet de la privatizare. Treimea rămasă a fost apoi împărțită din nou. Din nou, jumătate din această treime a fost exclusă. Jumătatea rămasă din treime a fost proprietatea privatizată în 1992-94, dar și aceasta a fost împărțită.

Proprietățile mici – în mare parte deținute de municipalități – au fost scoase la licitație pentru bani. Doar ceea ce a rămas din ultima diviziune a fost supus privatizării prin vouchere, așa cum fusese definită. Cu toate acestea, din orice proprietate privatizată prin vouchere, 46% mergea către lucrători, 5% către conducere, 29%

era vândută la licitații pentru bani și restul de 20% – cel puțin – rămânea în mâinile statului, ceea ce însemna că, la sfârșitul procesului de privatizare, cea mai mare participație a statului depășea cu mult pretențiile altora

Programul a instituit, într-adevăr, o goană costisitoare, consumatoare de timp, distractivă și distructivă după hârtii, la finalul căreia guvernul rămânea în continuare puternic ca cel mai mare acționar în orice întreprindere presupus privatizată".

În ceea ce privește voucherele distribuite rușilor obișnuiți, guvernul nu a făcut niciun efort pentru a-i educa cu privire la vouchere sau la ce reprezentau acestea, iar majoritatea oamenilor nu știau ce să facă cu ele. Pe măsură ce inflația eroda constant puterea de cumpărare a rublei, valoarea nominală de 10.000 de ruble a voucherelor părea să-și piardă rapid valoarea, iar majoritatea rușilor erau pregătiți să le schimbe pentru câțiva dolari, puțină mâncare sau o sticlă de vodcă. Mai mult, modul în care aceste vouchere puteau fi convertite în acțiuni plătitoare de dividende ale firmelor rusești a fost conceput pentru a facilita abuzurile și frauda. Sute de fonduri de investiții pentru vouchere au apărut și au desfășurat o mică armată de agenți în toată Rusia, care îi grăbeau pe oameni să-și vândă voucherele. În acest mod, au colectat zeci de milioane de vouchere, aducându-le înapoi la Moscova, unde investitori bogați și agenții lor, cu sute de milioane de bancnote americane nou tipărite, erau gata să le cumpere în masă pentru sume simbolice. Până la sfârșitul anului 1994, participații mari în 65% din toate companiile înregistrate oficial au fost transferate în mâini private. O mână de oligarhi au însușit cea mai mare parte, în timp ce managerii de top ai multor întreprinderi și investitori străini precum Bill Browder au luat cea mai mare parte din rest.

Privatizarea prin vouchere a fost urmată de o luptă lungă și adesea violentă pentru activele întreprinderilor și fluxurile financiare. Acolo unde noii proprietari reușeau să obțină controlul asupra conducerii, în loc să-și dezvolte firmele și să investească în operațiuni, aceștia recurgeau la dezmembrarea activelor și transferarea prăzii în conturi bancare străine. Aproximativ 25 de miliarde de dolari pe an au fost scoase din Rusia în acest mod.

Schema „împrumuturi pentru acțiuni"

În timp ce privatizarea prin vouchere a transferat acțiunile companiilor către investitori privați, guvernul a devenit acționarul de control în toate acestea, creând un risc legal și politic pentru interesele pe termen lung ale oligarhilor. Pentru a remedia această situație, au conceput așa-numita schemă „împrumuturi pentru acțiuni". Presupus a fi o creație a lui Anatoli Ciubais, această schemă a fost organizată în 1995 și vândută publicului ca soluție a guvernului pentru presiunile de finanțare pe termen scurt. În realitate, a fost un transfer masiv al proprietății asupra celor mai valoroase resurse ale Rusiei către un grup mic de oligarhi cunoscuți în Rusia ca „semibankirschina" sau grupul celor șapte bancheri. Aceste resurse includeau zăcăminte uriașe de petrol și gaze naturale, aur, argint, mine de platină și diamante, cele mai mari fabrici de hârtie, oțel, automobile și aerospațiale din lume și monopoluri electrice și de telecomunicații.

În cadrul schemei, bănci precum Oneximbank al lui Vladimir Potanin, Most Bank al lui Vladimir Gusinski și Bank Menatep al lui Mihail Hodorkovski au împrumutat bani guvernului și au primit acțiuni în companii deținute de stat ca garanție. Guvernul urma să ramburseze împrumuturile după aproximativ trei ani, dar dacă nu

reușea să facă acest lucru, băncile puteau scoate la licitație acțiunile companiilor aflate în custodia lor și împărți orice profit cu guvernul. Cu toate acestea, deoarece băncile care dețineau acțiunile companiilor în

Hodorkovski a obținut 78% din proprietatea gigantului petrolier Yukos. Cu rezerve de petrol de mărimea Kuweitului, Yukos valora cel puțin 5 miliarde de dolari, dar Hodorkovski l-a cumpărat pentru doar 310 milioane de dolari. Boris Berezovski a plecat cu Sibneft, un alt gigant petrolier în valoare de aproximativ 3 miliarde de dolari, pentru doar 100 de milioane de dolari. Pentru 171 de milioane de dolari, Vladimir Potanin a devenit proprietarul majoritar al Norilsk Nickel, care controla aproximativ o treime din rezervele mondiale de nichel. La scurt timp după aceste licitații, profiturile anuale ale Norilsk Nickel au ajuns la 1,5 miliarde de dolari. Potanin a luat, de asemenea, proprietatea asupra gigantului petrolier Sidanco pentru 130 de milioane de dolari. La doar doi ani mai târziu, firma era evaluată la 2,8 miliarde de dolari pe piețele internaționale de capital. În afară de cei șapte bancheri, Harvard Management Company (HMC) și George Soros au fost singurii alți investitori autorizați să participe la licitațiile „împrumuturi pentru acțiuni".

Pentru a adăuga insultă la injurie, s-a dovedit că bancherii nici măcar nu au folosit banii proprii pentru a cumpăra companiile – le-au cumpărat cu fonduri publice. Mai exact, înainte de licitații, mai mulți miniștri din cabinetul lui Boris Elțîn au deturnat sume mari de bani guvernamentali din băncile de stat către băncile private deținute de oligarhi, care i-au folosit ca garanție pentru a-și emite credite pentru a cumpăra firme prin licitații pe care le-au trucat în beneficiul lor. De exemplu, Bank Menatep al lui Hodorkovski a obținut banii alocați pentru finanțarea Academiei Ruse de Științe. Când Menatep cumpăra Yukos, angajații Academiei de Științe au încetat să mai primească salariile.

În timp ce banca Menatep a lui Hodorkovski gestiona banii publici destinați finanțării Academiei Ruse de Științe, oamenii de știință nu mai erau plătiți. Pancartele de protest spuneau: „Un fizician flămând este o RUȘINE pentru Rusia" și „Dați-le oamenilor de știință salariile care li se CUVIN" (Kouprianova 2015)

Reprezentanții puterilor și instituțiilor financiare occidentale erau perfect conștienți de furtul comis de oligarhi și guvernul Elțîn, dar nu au ridicat nicio obiecție. În timpul ultimei sale călătorii la Moscova, la începutul anului 1995, Jeffrey Sachs însuși a avertizat oficialii occidentali despre această schemă flagrant coruptă, dar se pare că nimeni nu a fost impresionat de avertismentele sale. El a scris mai târziu: „Am fost uimit de obtuzitatea răspunsului, de la FMI, misiunea vizitatoare a OCDE și, mai târziu, de la oficiali americani de rang foarte înalt, inclusiv Larry Summers". Nimeni nu era înclinat să interfereze cu acest furt nerușinat al bogăției Rusiei, ridicând suspiciunea că procesul a fost intenționat să se desfășoare așa cum a făcut-o. Prin întregul proces de privatizare din 1992 până în 1996, cei șapte oligarhi au obținut controlul asupra a 60% din economia rusă. În același timp, veniturile guvernului rus din privatizare au reprezentat aproximativ 0,15% din veniturile statului, în timp ce marea majoritate a rușilor obișnuiți s-au trezit excluși, cu speranțele lor pentru o viață mai bună după comunism spulberate pentru totdeauna.

Autor: **Bogdan Herzog**

Despre autor

editor